

Jelképek harca 1956-ban Magyarországon ^[1]

"Szabadság! Itten hordozzák véres zászlóidat!"

Az 1956. október 23-án kitört magyar forradalom és szabadságharc már az első percekben megkezdte a szovjet és kommunista jelképeknek, a zsarnokság díszleteinek az eltávolítását, megsemmisítését. Ezrével verték le a vörös csillagokat, tépték szét, égették el a vörös zászlókat, Rákosi, Marx, Engels, Lenin és Sztálin képeket. A Rákosi-címer kiiktatása az államéletből és a magyar zászlóból szintén azonnal megkezdődött. A lyukas zászló azóta az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc jelképévé vált.

Az 1956. okt. 23-án kitört magyar forradalom és szabadságharc az első perctől fogva megkezdte a gyűlölt szovjet és kommunista jelképeknek, a zsarnokság díszleteinek az eltávolítását, megsemmisítését. Ennek során ezrével verték le Budapesten és az országban a vörös csillagokat, tépték szét, égették el a vörös zászlókat, Rákosi, Marx, Engels, Lenin és Sztálin képeket, stb. Sztálin szobrának ledöntése Budapesten tulajdonképpen posztumusz zsarnokölés volt. A sztálini életmű fölött ítélte a magyar nép a világon először, és az ítélet halál volt.

A szovjet tagköztársaságok címerének mintájára készült magyar Rákosi-címer, Alkotmány-címer kiiktatása az államéletből szintén azonnal megindult. A nemzeti zászló közepéből már október 23-án a Bem-téren kivágták a Rákosi-címert, mely a heraldika szabályai szerint csak jelvény volt, hiszen pajzsot nem tartalmazott. A Bem-téren előállított lyukas közepű zászló azután örök időkre az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc jelképévé vált. Ilyen zászlók alatt vonult a tömeg a Margit-hídon át az Országház elé. Nagy Imre, elszörnyülködött a nemzeti zászlók erdejének látványán, amikor megjelent az Országház erkélyén. És megszólította az embereket: Elvtársak! Mire a nép visszazúgta: Nem vagyunk mi elvtársak! A kötelező kommunista megszólítást ekkor törölte el a felkelt nép.

A Kossuth-címer állami címerként való követelése már a sajtóban is megjelent 1956. október 22-én. Másnap a Bem-téren vonuló tömeg jelszavai között szerepelt: Kossuth címet akarunk! Ettől kezdve a forradalom és szabadságharc az élet minden területén bevezette, alkalmazta a Kossuth-címert.

A Kossuth-címer a forradalmi és szabad magyar állam címere lett a nemzet egyöntetű akaratából. A szovjet hadsereg támadása, 1956. november 4-e után uralomra emelt kollaboráns kommunista vezetés hónapokon keresztül ígérte a Kossuth-címer bevezetését az állami életbe. Az ígéret Kádár János szájából is elhangzott.

[Képgaléria megtekintése](#) ^[2]

Elkészültek az országos főhivatalok Kossuth-címeres pecsétjei, iratainak fejléce, intézménytáblái stb. Városi, községi hivatalok és intézmények éltek a Kossuth-címer használatával, de legkevésbé kivették a Rákosi-címert a pecsétjeikből, áthúzták, letakarták levélpapírjaikon. A kormány hivatalos lapja, a Magyar Közlöny fejlécén Kossuth-címerrel jelent meg, utoljára 1957. május 11-én. Az 1957. május 9-11-ig ülésezett országgyűlés ugyanis "alkotmánymódosítás" keretében elfogadta új államcímert a Légrády Sándor által tervezett, úgynevezett Kádár-címert.

Addig követésükön külföldön a Kossuth-címert alkalmazták, például Párizsban, Stockholmban, Madridban. Az ausztráliai Melbourne-ben rendezett XVI. Nyári Olimpiai magyar csapat táborában a Kossuth-címeres zászló lengett, öltözködésükön az díszelgett 1956. november 22. - december 8. között.

A honvédség magyar nemzeti ruhába öltöztetése is ott szerepelt a legkorábbi követelések pontjai sorában. Ez a magyar nemzeti uniformis ott élt a tömegek lelkében, akik megjárták az I. és II. világháború csatáit. A követelés az egyenruha minden részletére kiterjedt. A Bocskai-sapka volt az egyetlen elfogadható fejfedő a nemzet számára. A Honvédelmi Minisztérium 1956. október 31-től elrendelte a nemzeti rangjelzéseket is. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a magyar páncélosokra spontán módon felfestették a Kossuth-címert, akkor azt állíthatjuk, hogy egy hét alatt a harcokban megszületett az új magyar honvédség.

A nemzeti jelképpé nemesedett március 15. és október 6. ünnepnapra nyilvánítása is minden követelésben szerepelt. Ennek éle a kényszerrel ünnepeltetett április 4. és november 7. ellen irányult, mely napokat államilag munkaszüneti nappá nyilvánítottak. Az első az "1945-ös felszabadulás" - egyébként helytelenül megállapított - napja, a második az oroszországi bolsevik forradalom napja, melyet a pravoszláv időszámításból átszámítva tettek októberből nálunk novemberre. Április 4-ről a magyar humor azt tartotta, hogy a törökök legalább nem ünnepeltették meg velünk Buda elfoglalásának napját. /aug. 29./

A forradalom és szabadságharc követelését, hogy március 15. nemzeti ünnep legyen, a Kádár-rendszer nem teljesítette. Viszont a megtorlás során többeket március 14-15-én végeztek ki, sűrűn aratott a halál október 23-24-én is.

A forradalom és szabadságharc kezdő napjának kultusza már 1956-ban megindult, a Honvédelmi Minisztérium házi nyomdája /Vörös Csillag/ még a népfelkelés napjaiban felvette az Október 23. Nyomda nevet.

A Himnusz, mint nemzeti ének és ima kodifikálása is szerepelt a pontokba szedett követelésekben. A Kádár-rendszer ezt sem teljesítette.

A forradalom és szabadságharc természetesen eltörölte az intézmények, vállalatok, hivatalok stb. nevéből a vezető kommunisták nevét, akár éltek, akár nem. Marx, Engels, Lenin, Sztálin, Rákosi stb. nevei tűntek el a terekről, utcákról és cégtáblákról egyik napról a másikra. Eltakarították nevezettek szobrai, Rákosi szobor alakjában lámpavasra akasztották. Sőt, Rákosi és Lenin képét kitették egy barikádra, hogy szembe nézzenek a támadó szovjet katonákkal. Az Üllői úton szemben a szovjetekkel felállították a szovjet katona torz alakját zsákmányolt szovjet hadfelszerelésből alkotva.

A véres zászlók hordozására többször is sor került a harcok idejében, melyek a felkelt magyarok harci szellemét felszították, erősítették. A fekete zászlók, szalagok, kendők és ruházat természetesen a gyász kifejezői voltak, melyekkel főleg a lányok, asszonyok éltek. A gyász és a hősi halottakra való emlékezés, emlékeztetés jelképe volt a sírokra és ablakokba helyezett mécses.

Fehér zászlók alatt közlekedtek az egyébként is fehér színű mentőautók, fehér köpenyben dolgoztak a harctereken az orvosok és más egészségügyi beosztottak. A megadásra kényszerült szabadságharcosok olykor kitzűzték a fehér zászlót. A szovjetek és velük lévő kommunisták, ÁVO-sok sok esetben nem tisztelték a nemzetközileg ismert és tiszteletben tartott fehér jelzéseket és tüzet nyitottak az orvosokra, mentőkre, magukat megadókra.

Sajátos színtöltja az 1956-os forradalom és szabadságharc jelképtárának, hogy Angyal István, a Tűzoltó utcai felkelő bázis parancsnoka 1956. november 7-én, a Nagy Októberi Forradalom évfordulóján! - kitűzte a csoport által ellenőrzött házakra a vörös zászlót is a magyar nemzeti zászlók mellé, miközben a szovjetekkel

harcban álltak. Félreérthetetlen üzenet volt ez a szovjetekhez, hogy az igazi munkásforradalom Budapesten és Magyarországon zajlik, és hogy a szovjetek a másik oldalon, az igazi forradalom vérbefojtásának oldalán vannak.

Címkék:

[1956](#) ^[3]

[Rákosi](#) ^[4]

[olimpia](#) ^[5]

[Kossuth-címer](#) ^[6]

[forradalom](#) ^[7]

Kiadás: 4. évfolyam (2004) 1. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/kuriozumok/jelkepek_harca_1956ban_magyarorszagon.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/kuriozumok/jelkepek_harca_1956ban_magyarorszagon.html

[2] https://www.archivnet.hu/.../galeria_pop.php%3Fga_id%3D75

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1956>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/rakosi>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/olimpia>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kossuth-cimer>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/forradalom>